

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 25.

Šibenik, 9. srpnja 1923.

God. III.

Slavenski apostoli.

Veliki slavenski apostoli sv. Ćiril i Metod žive i danas poslije toliko vijekova. Oni su svojim radom i svojom misijom darovali Slavenima jedan dragocjen život, koji nikada ne može uginuti, a to je život kulture. Veliki vojskovođe, državnici i političari umriješće ostavivši o sebi zapisanu koju stranicu povijesti, dok oni, velikani i prosvjetitelji naši, ostaju netaknuti od zaborava i zuba vremena. Sve pobjede na bojnim poljanama nijesu ništa spram jedne kulturne pobjede, a kulturnu pobjedu Slavenima dali su sv. Ćiril i Metod.

Slaveni, barbari i primitivni, sa Ćirilom i Metodom ulaze u kolo sredovječnih civilizovanih naroda Evrope, koji ujedno s vjerom Krstovom primaju i prve početke državnog ustroja i napisanog jezika. Slovo Slavena, neizraženo i nepoznato, kulturnim radom ove braće postaje živo i djelotvorno. I riječ postaje djelo i molitva Bogu, novom kršćanskom Bogu. Počinje tim slavenska kultura. Kroz vijekove polako i tiho prodire i još danas nije izrekla niti napisala svoje zadnje slovo.

Slavenska kultura je kršćanska. Majka te kulture je Crkva, Mi ne mo-

žemo pomisliti slavensku civilizaciju bez kršćanstva. Ono, što je bilo na početku, mora biti i danas i na koncu.

Ćiril i Metod dali su nam vjeru, dali su nam kulturu, dva životvorna elementa svakoga naroda. Naša je dužnost čuvati te dragocjenosti, što znači sadašnjost, te ih očuvane i nepokvarene predati potomstvu, što znači budućnost.

To je i uzvišena zadaća i poziv našega katoličkoga pokreta, to smjernice rada njegov, rada plemenitog oko očuvanja i procvata vjere i kršćanske prosvjete u narodu našem. U tome radu vođe, učitelji i lučonoše naši su nam baš veliki slavenski apostoli sv. braća Ćiril i Metod. Oni nam pokazaše put, kojim nam je poći. Mi ćemo da ih slijedimo. U svome radu nijesu oni žalili ni truda ni žrtava. Ne ćemo ni mi! Nijesu ih smetale ni klevete niti bilo koje zapreke. Ne će ni nas! Narod, koji se temelji na ideologiji slavenskih apostola ne može umrijeti, on mora pobijediti. Naš katolički pokret uzeo je na se tu dužnost, da ga na temelju ideologije sv. Ćirila i Metoda, na temelju vječnih Krstovih načela dovedu do pobjede. Svi ga poduprimo, da to što prije izvede!

Mučeništvo jednoga kraja.

Po naslovu bit će odmah svatko pogodio, da pišemo o nevoljnoj trećoj zoni, o nedavno oslobođenom zadarskom okrugu. Iz pisama, što ih iz treće zone primamo, iz razgovora sa ljudima, koji odatle dolaze, iz pričanja ljudi, koji su tamo zalazili, ne razabireš drugo, nego da se čitavo ono pučanstvo nalazi u skrajnom očaju. Nestajica novca, koji još uvijek čeka na zamjenu, nestajica hrane, pomajkanje saobraćajnih sredstava, obustava svakoga prometa i trgovine, nerazborito, nestalno i surovo primjenjivanje novih uredbi i zakona: sve je to s dana u dan pogoršavalo ono teško stanje, u komu se narod nalazio kroz pune četiri godine tuđinske okupacije. I kriza je tako doprla do vrhunca, do potpune zdvojnosti i duševnog sloma!

Možemo si predstaviti stanje pučanstva od oko 60 hiljada duša, komu je oduzet sav novac, te nije u stanju, da namiri ni svoje dnevne najnužnije potrebe! Ne može da se kreće ni da se promeće; ne može da razvija nikakvu obrtnu ni trgovačku djelatnost; ne može da korisno unovči svoje poljodjelske proizvode; ne može da si pomogne kreditom radi opće nestašice novca. U trećoj zoni narod je svijestan, prometan i predviđavan. Tu se zadrugarstvo bilo razvilo bolje, negoli možda u jednom drugom kraju pokrajine. Sav rad, mar, sva štednja i poduzetnost duha ne može danas ni da ublaži, a kamo li da ukloni, strašnu bijedu, koja tamo vlada.

Izmjena novca postala je krvavim pitanjem. Ništa nije moglo da skloni pozvane faktore, da hitro riješe ovo pitanje. Niti tko može da pojmi, zašto se ovoliko zavlaučuje. Ispražnjenje treće zone, zadatak i dužnost izmjene novčanica: sve to nije nikako došlo iznenada, a da se nije moglo odavna predvidjeti i već prethodno odlučiti o relaciji izmjene uzevši u obzir sve eventualnosti glede visine novca, što će biti predan na zamjenu. Uredna financijska uprava morala je imati već davno gotov plan zamjene, u komu su predviđena i sva moguća iznenađenja o količini novčanica. Vidi se, da svega toga nije bilo, pak tek sada treba da se o tomu razmišlja i odluči! Međutim narod strada. Strada nam i ugled pred izvanjskim svijetom, jer se iz svega postupka vidi nesposobnost, nestručnost i nemar upravnika. Sama komisija za izmjenu novčanica nedavno je izdala jedno saopćenje, koje zvuči kao javni prijekor podređenoga proti pretpostavljenom ministarstvu financija. Sve to na umirenje i strpljenje stradajućih! Vidi se, da ipak i sama komisija shvaća svu težinu položaja, u komu se nalazi narod u trećoj zoni. No nije se odvažila, da povuče i skrajne konsekvence te povrati svoj mandat, kad je takav mandat. Time bi bez dvojbe bolju uslugu učinili onim mučenicima, koje pozivlje, da se malo strpe...!

Način, kako se sa izmjenom novčanica postupalo u trećoj zoni, znači

konfiskaciju jednog dijela narodne imovine. Nema primjera na svijetu, da bi se pučanstvu naprosto tako oduzeo sav novac. Bit će koji pojedinac i imao lira i dinara. No masa naroda nije ih imala, jer je svatko do svršetka okupacije bio primoran, da prima i čini isplate u krunama, koje su već svugdje bile izmijenjene, te su samo u trećoj zoni do evakuacije ostale kao zakoniti novac. Da se odmah dalo na račun barem 25-30% po relaciji od 1 dinara za 4 kruna, to bi iznosilo oko 10 milijuna dinara, što ne bi teretilo državu niti bi to prejudiciralo konačnom uređenju. Ovakvo je narod na mukama bez mogućnosti, da sam sebi pomogne.

Spomenuli smo, koliko trpi novooslobođeni dio našega naroda radi pomankanja saobraćajnih sredstava. Nitko nije uzeo u obzir, da je konačnim otcjepljenjem Zadra od ostalog velikog teritorija bio spostiran i pomeren sav prometni i gospodarski život, u koliko je prije sva okolina gospodarski gravitirala prema Zadru, koji je prije bio središte prometnog života te sjedište sviju vlasti. Oslobođenjem su morale da budu raskinute sve veze, koje su od vajkada spajale našu okolinu sa Zadrom. Naša država morala je da olakoti pučanstvu razriješene tih veza bez kakvih potresa i šteta. To se moglo da učini samo dobrim uređenjem saobraćaja, tako da treća zona dobije drugo ekonomsko središte i gubitkom Zadra ne očuti nikakvih posljedica. Udruženje

trgovaca i obrtnika u Šibeniku uvidjelo je tu preku potrebu te je odmah od Vlade i parobrodarskih društava tražilo uspostavljenje dnevne parobrodarske veze između Preka i zadarskog otočja i Šibenika. Tomu nije bilo udovoljeno, i ako bi se takva dnevna pruga obilno isplaćivala te bila od zamašne ekonomske važnosti za čitavu sjevernu Dalmaciju. Ako ne skrbi ljubav prema pučanstvu, sama politička uvidavnost morala je da sklene mjerodavne činioce, da pitanje saobraćaja treće zone uzmu ozbiljno u pretres i da joj omoguće neporemećeni daljni razvoj prometnog i gospodarskog života. Dosad se gotovo ništa nije učinilo, da se pučanstvu nadomjesti i nadoknadi gubitak Zadra, komu se tako silom prilika, koje se sa strane mjerodavnih nije htjelo da ukloni, još i danas dalje mora da obraća.

O načinu, kako se osobito u programičnoj zoni primjenjuju nove uredbе i zakoni, ne ćemo se ovom prilikom da opširnije pozabavimo. Tu jednom riječi vlada pravi kaos. Danas je nešto dopušteno, sutra zabranjeno. Danas treba nešto platiti, sutra ne treba. Danas treba ispuniti neku formalnost, sutra ne treba. Nitko nije na čistu s tim, što zakon hoće, što dozvoljava, što zabranjuje. Odatle nastaju česti sukobi i intervencije. Barem se to dađe izbjeći razboritim i savjesnim postupkom. No mi smo od toga daleko. Mjesto da mučeničkom braću treće zone srcu privinemo, mi je silom od sebe odbijamo! To je politika!

Otcijepljenje Kotora od Dalmacije.

Ministarski Savjet na prijedlog ministra unutrašnjih djela u sjednici 16. lipnja o. g. odlučio je na temelju Uredbe o podjeli zemlje na oblasti, da otcijepi Boku Kotorsku od Dalmacije i da je pripoji Crnoj Gori (zetskoj oblasti). Istodobno je naredeno namjesniku u Splitu, da izvrši gornju odluku, što je on i učinio. Time je prestala svaka nadležnost Pokrajinske Uprave u Splitu nad Bokom Kotorskome. Je li prestala i dosadašnja nadležnost Prizivnog, dotično Vrhovnog Sudišta, u zvaničnoj objavi nije rečeno.

Ovaj čin predstavlja neugodno iznenađenje za sve one, koji su očekivali, da se za nedogledno vrijeme ne će provodati uredba o podjeli zemlje na oblasti obzirom na unutrašnje političke prilike i obzirom na silne administrativno-tehničke poteškoće, koje su se prikazivale nesavladivima sve dotle, dok se ne izjednači bar znatniji dio administrativnog zakonodavstva. Boka Kotorska ulazi u novu oblast sa različitim zakonima, uredbama i ustanovama te pada u administrativni kaos, iz koga će se mučno izbaviti.

Što je moglo skloniti državnik u Beogradu, da od nas započnu provadanjem Uredbe o novim oblastima, teško je razabrati. Izgleda, kao da se radi o jednom pokušaju, da se vide

dojmovi javnosti i praktični rezultati provedbe. I jedno i drugo će loše ispasti. Eksperimenti u pogledu naroda i njegove uprave vazda su štetni te dokazuju nesigurnost i slabu vjeru upravnika u vrijednost odnosnih odredaba.

Svakako ovaj prvi čin provadjanja nove diobe pokrajina nije djelo političke mudrosti i uvidavnosti u doba, kada se svi unutrašnji narodni politički trzaji uglavnom okreću baš oko ovoga pitanja, koje uzrujava duhove u velikom dijelu našega jedinstvenog naroda. I kod nas ostala Dalmacija duboko će požaliti otcijepljenje Boke, koja je s njom uzrasla, koja je s njom tako dugo dijelila radost i žalost, u svemu se vazda bratski slagala te bitno doprinijela našem narodnom preporodu i gospodarskom napretku.

Iskreno velimo, da, kad bi ovaj preuranjeni čin mogao zbilja da donese braći Bokeljima blagostanje, red i zadovoljstvo, mi bismo im se prvi radovali. No nažalost uzevši u obzir sve prilike, što smo ih gore istakli, bojimo se, da li će tako biti.

Ovo provadjanje podjele pokrajina, dok se još nije ni pokušalo, da se počne s ozbiljnim pregovorima za sporazum među jednogrvnom braćom, ne će moći da doprinese željenoj

konsolidaciji naših unutrašnjih prilika niti će u stranom svijetu izazvati povoljan dojam. Sve to ne sluti nikako na dobro!

Političke vijesti.

Zaoštrenje naših odnosa s Italijom. Prema vijestima, koje stižu iz Rima, pregovori su između delegacije kraljevine SHS. i talijanske delegacije došli do skrajnje zaoštrenosti. Naša delegacija traži, da se Baroš i Delta odvoje od riječkog teritorija i predadu u suverenu vlast kraljevine SHS., a talijanska delegacija traži, da Baroš i Delta uđu u riječki teritorij kao njezin sastavni dio. Prema držanju talijanske delegacije izgleda, da ona ne kani popuštati, a po sebi je razumljivo, da naša delegacija ne može pristati na ovakve nečuvane i apsurdne zahtjeve. Dok su tako napeti odnosi između obje delegacije, Mussolini, stara lija, u Beogradu *požuruje*, da se što prije zaključe pregovori, i daje razumjeti, računajući na naš unutarnji položaj, da bi volio, da se ovo pitanje riješi *izravnim* putem između obje vlade, jer se nada, da bi vlada u Beogradu prije popustila i udovoljila njihovim zahtjevima. Ako ikad, to sada vlada ne smije popuštati. Mora da ima pred očima interese svih dijelova našega naroda. Dosta je već bilo popuštanja. Ne mogu li se sporazumjeti obje delegacije, najbolji će izlaz iz ove teške situacije biti, da se čitavo pitanje iznese pred međunarodni sud.

Parcelacija Hrvatske? Kako javljaju zagrebačke novine, unatoč raznom demantiranju sa strane vladinih listova namjesnik dr. Čimić u najkraće vrijeme bit će „smećen“. Njegovo mjesto ne će biti popunjeno, nego će mjesto pokr. namjesnika upravljati Hrvatskom četiri velika župana. Ti veliki župani bili bi Hrvati. No njima bi za pomagače bila imenovana 4 Srbina, koji bi faktično vladali i diktirali, a veliki župani-Hrvati bi bili samo lutke i služili kao reprezentacija, da se opsjeni prostota!

U znaku reakcionarstva uspjelo je radikalima pomoću Nijemaca i makedonskih Turaka, da je u zakonodavnom odboru primljena skrajno reakcionarna i ponizujuća 7. točka § 4., koja glasi: „Lice, koje ispoljava načela protiv postojeće državne forme ili načela protupravne promjene

drž. reda, ne može biti činovnik“. Vlada ovim vrši nečuveno nasilje nad činovnicima. Oduzimlje im onu građansku slobodu, koju uživaju svi državljani, i koja se u nijednoj evropskoj državi ne krati činovništvu. Po primitku ovoga člana činovništvo je jako poniženo, jer je prepušteno na milost i nemilost pojedinim režimima, koji mogu svaku njihovu riječ kritike postojećeg režima tumačiti kao akt proti drž. obliku i drž. redu. Dosta je dosad bilo sumnjičenja, kleveta i denuncija. Sad će ih biti još i više!

Vijeće Hrvatske Zajednice. 30. pr. mj. održano je vijeće Hrvatske Zajednice, na kojemu je zaključeno, da se provede reorganizacija stranke, a u političkom pogledu da se podupre borba Hrv. Rep. Seljačke Stranke protiv centralizma beogradske vlade.

Raspust Orjuna i Hanao u Zagrebu. Pokrajinska Uprava raspustila je zagrebačku Orjuna (Organizaciju jugoslavenskih nacionalista) i Hanao (Hrvatsku narodnu omladinu) radi čestih tučnjava i velikih izgreda početkom ovoga mjeseca.

Radić-Trumbić. Dokle dopire demagogija i cinizam Stj. Radića, evo opet novog dokaza iz „Slob. Doma“ od 4. ov. mj.: Dok s jedne strane opozivlje sve one *oštre izraze*, izrečene u „Domu“ (za vrijeme izborne borbe) o dru Trumbiću uvjetno i u toj pretpacijci, da je dr Trumbić znao, da Drinković i Jerinić rade bez vodstva HRSS. i proti njemu, i izvija juje, da „dr Trumbić ostaje dakle i za predsjednika HRSS. ne samo uman i ugledan sin naroda hrvatskoga, nego i *nada sve čist i svjetao značaj*, što je svakom pravom čovjeku najveće imanje i najopravdaniji ponos“, s druge strane u istom članku ističe: „Što se tiče **politike** dra Trumbića — ona za vrijeme rata nije bila nikada ni malo hrvatska ni u gospodskom smislu, a kamo li u našem seljačkom republikanskom duhu. Danas srećom te Trumbićeve politike nema; jer pojedinac — pa bilo koliko mu drago pošten i uman — čim se stavi **iznad** svoga naroda, sasvim opravdano u svijesnu narodu dospjeva izvan njega, postaje za nj mrtav. Narodnoga povjerenja ovakav čovjek ne će više nikada steći i pravo je, da ga ne steće“. Tu dakle čisto i bistro Radić izjavljuje za dra Trumbića, da je kao politička

ličnost mrtav za hrvatski narod i da ne smije više steći narodnog povjerenja, u isto vrijeme, dok hvali i ističe njegov karakter i poštenje!

Iz katoličkoga svijeta.

Redenje. Jučer je u Mirloviću presv. biskup dr. Mileta zaredio za svećenike dakone Antu Strgačića i Franu Grandova, apsolvante ljubljanske teologije. Narod je s velikim zanimanjem i pobožnošću pratio ovaj lijep i ganutljiv obred. — Antun Strgačić će otpjevati svoju prvu sv. Misu 16. ov. mj. u svom rodnom mjestu Velom Ižu, a Frano Grandov u nedjelju 22. ov. mj. u svom rodnom mjestu Salima. Mladim i idealnim levitima, našim dobrim prijateljima ovom svečanom i veselom prigodom izražujemo svoje najsrdačnije čestitke i najljepše želje!

Promocija. 27. pr. mj. na ljubljanskom sveučilištu bio je promoviran na čast doktora filozofije svećenik splitske biskupije i senior „Pavlinovića“ vlč. g. Ivo Rubić. Mladom prijatelju i suradniku srdačno čestitamo!

Književnost.

† **Dr Antun Mahnić: Knjiga Života.** Sabrao i uvodom propratio A. Alfirević D. I. Upravo je izišla u nakladi Jug. Kat. Dačke Lige ova zlatna i dragocjena knjiga, u kojoj su sabrani članci i poslanice velikog našeg preporoditelja, učitelja i vođe pok. biskupa Mahnića. Budući da je to jedina knjiga, gdje je sistematski sakupljena ideologija kat. pokreta, potrebno je, da je nabavi svako kat. društvo i svi svijesni članovi i članice kat. društava. Cijena joj je 15 D., za dake 12 D., a s poštarinom 1 D. više. Plaća se unaprijed. Naručuje se kod Jug. Kat. Dačke Lige. Zagreb, Pejačevićev trg 15. I.

„Nova Revija.“ Primili smo 2. ovogodišnji broj s vrlo biranim i aktualnim sadržajem. Interesantna je rasprava dra Eterovića: „Sveopća crkva u kulturnim državama.“ Zgodni su i obilni kulturni pogledi i književni pregled. „Nova Revija“ je vrlo dobro uređivana. Zato je svećenstvu i kat. inteligenciji najtoplije preporučamo. Godišnje stoji din. 35. Narudžbe upravite na: Franjevački samostan — Makarska.

Javne kuće i javni moral. Pod ovim naslovom objelodanjuje splitska „Liga Preporoda“ vrlo savremenu knjižicu, koja s rodoljubnim žarom iznosi pred javnost i vlasti taj delikatni, ali zamašit problem prigodom četristogodišnjice Marka Marulića. Jezgrovito i zorno prikazano je sve najbitnije o tom pitanju. Navada se dvojako opriječno riješenje. „Liga Preporoda“ istupa sa svojim posrednim prijedlogom, nijeće pravosocialnu podlogu javnim kućama i naglašuje potrebu radikalne operacije. Knjižica se dobiva u svim splitskim knjižarama. Cijena 2 Dinara.

Domaće vijesti.

Nedostojan napadaj na supertarskog župnika. Na Petrovo supertarski Sokol priredio je javnu vježbu, na koju je došlo i splitsko Sokolsko Društvo. Tom prigodom od splitskih izletnika uvečer bio je šakama tvornu napadnut mjesni opće ljubljen i štovani, čestit i uzoran župnik vlč. doq. Miho Pušić. Netom je za to saznalo domaće pučanstvo, planulo je od ogorčenja i htjelo da provali u parobrod, da obručuna s napadačima, te nije dopustilo, da parobrod otputuje, dok se napadači ne uapse. Jedan je od njih uapšen, dok je drugome uspjelo, da se sakrije. Narod je pred parobrodom ogorčeno klicao proti takvom barbarluku, a poslije odlaska parobroda manifestirao pred župskom kućom.

Izručenje Paskijevića. Riječke vlasti su napokon našim vlastima izručile poznatog mladog zločinca Paskijevića. 4. ov. mj. željeznicom do Jastrebarskog, a odatle automobilom bio je dopremljen u Zagreb. Zagrebačka policija 6. ov. mj. predala ga je sudbenom stolu na daljni postupak, pak će se istraga, koja je svojedobno bila zastala, opet nastaviti.

Grozno bratoubojstvo. Javlja ju iz Drniša, da je 3. ov. mj. Martin Sarič na svojoj livadi ispalio 5 hitaca iz revolvera na svog rođenog brata Roka Sariča, poznatog Radićevog agitatora za prošlih izbora. Dva su ga hica smrtno ranila, tako da će teško ostati u životu. Martin se sam predeo sudu, koji je preduzeo istragu. Kao uzrok ovom bratoubojstvu navadaju se kućne razmirice i neke međusobne

PODLISTAK

Izložba ručnoga rada.

Svršetkom školske godine na mjesnoj preparandiji od 28. do 29. pr. mj. bila je otvorena izložba ručnoga rada, što bi ga kroz prošlu školsku godinu izradile učenice toga zavoda.

Smisao i ljubav za narodna veziva kod nas se već nekoliko decenija sa zamjermim nastojanjem njeiti, te je zbog toga uhvatila duboki korijen u svim našim krugovima, kako po ostalim hrvatskim krajevima, tako i u našem gradu. Još prije ove izložbe, davno prije otvora same preparandije, izložbe ručnoga rada pobuđivale su u našem gradu veliko zanimanje, pak su naše gospode i gospodice na svoje opravne primjenjivale narodne motive. Takvim se izložbama kod naših širih krugova, napose kod naših djevojaka, koje su inače naučne samo na modne listove bečkih ili pariških salona, pobuđuje smisao za ljepotu i ponos nad takvim našim narodnim blagom, kakvim se ne mogu da pohvale ni najkulturniji narodi, tako da tim i sama naša narodna stvar mnogo dobiva.

Kako ali ova priredba ima svoju

pozadinu, o kojoj se govori na sva usta, glavno je pitanje, koje se kod nje nameće: Čije je ona djelo i koja joj je prava svrha?

Radovi, koje opažamo na ovoj izložbi, sami po sebi njesu loši, i ako bi gda Rendić prema predznanju svojih učenica bila mogla mnogo više da stvori.

Na prvi mah izgleda, da bi hvala za ovu izložbu išla u prvom redu nastavnici ovoga predmeta na mjesnoj preparandiji gdu Rendić, što po mom mišljenju i poznavanju stvari nikako ne može da bude. Uglavnom smo sve to vidali i na ranijim izložbama ručnoga rada učenica mjesne građanske škole. Dapače smo uvjereni, da se izložba ručnoga rada otvorila prošle godine na mjesnoj građanskoj školi, da bismo na njoj više manje isto vidjeli.

Koliko poznam naukovnu osnovu za ovaj predmet mjesne građanske škole i preparandije, izložena veziva više odgovaraju naukovnoj osnovi građanske škole, nego li preparandije te pošto su skoro sve učenice, kojih su radovi ovdje izloženi, apsolvirale građansku školu, izgleda, da u preparandiji nijesu ništa više izradivale, nego što su naučile u građanskoj školi. Prema tome onaj, koji bi to, što vidimo

na ovoj izložbi, stvorio u učenicama preparandije, ne bi bio nitko drugi, nego učiteljica ručnoga rada na građanskoj školi gđica E. Zagoreo.

Ne znam, koliko će s tim biti povrijeđena skromnost gđice Zagoreo, ali sam smatrao za svoju dužnost to istaći uz odgovarajuću tehničku zaslugu gde Rendić za ovu izložbu, koja je, koliko sam mogao doznati, imala glavnu svrhu, da sankcionise jednu protuzakonitost, t. j. da se tim pokaže, kako je prema stručnoj spremi gde Rendić ipak opravdano njeno protuzakonito imenovanje za nastavnicu ručnog rada na preparandiji.

Možda je gda Rendić stručno toliko spremna, da može odgovarati propisanim zahtjevima za ovaj predmet na preparandiji. Ovim recima na koncu nije bila namjera ticati u njezinu vezilačku sposobnost, koju je ona uostalom najbolje dokumentirala „samostalnom“ izradbom (mislim nacrt, kompozicije, boja i vezenja) sokolske zastave. No zato izradba ovakve jedne zastave, pa ta bila i sokolska, još ne daje potrebita kvalifikacija, da netko može biti sposoban, da bude nastavnicom na ovakvoj jednoj školi, kao što je preparandija, za što je prvi uvjet dobro i odgovarajuće poznavanje nastavnog jezika.

Slično je bilo prije u Srbiji i Crnoj Gori, a danas se tako događa u Makedoniji, da vlasti bez obzira na zakon, ako misle, da je netko sposoban, postavbe ga na izvjesno mjesto. Neki opet idu i dalje, pa drže, da nije potrebita ni sposobnost. Glavno je, da si radikal ili demokrat, da dobiješ mjesto, za koje se inače drugi mora godine i godine mučiti i svoje zdravlje gubiti.

No kako Dalmacija nikad nije bila u Srbiji ili Crnoj Gori niti je danas Makedonija, gospoda na vlasti uvidaju, da gornje kvalifikacije ipak nijesu dostatne, da naša javnost, shvati, kako je opravdano imenovanje gde Rendić za nastavnicu preparandije. Trebala je stoga ova izložba, da našu javnost o tome uvjeri.

Da su gospoda, koja su to imala pred očima, ovom izložbom to i postigla, u to sumnjam. Naprotiv ova izložba, koja inače sama po sebi još nije loša, dokazuje, da je jednako loša kvalifikacija za nastavnicu preparandije dičiti se radom, koji više odgovara naukovnoj osnovi građanske škole nego preparandije, kao i izradba sokolske zastave ili biti radikal i demokrat.

raspre, dok neki ne isključuju ni političku pozadinu.

Djevojačka škola poljodjelstva i kućanstva u Splitu. Nova školska godina ove korisne ustanove započeta će ove godine danom 1. listopada. Sa školom je spojen internat, u kojem gojenice primaju potpunu opskrbu, a uz veoma umjerenu cijenu, jer zavodski prihodi služe jednako za pokrivanje samostanskih, pa i školskih potreba. Pučanstvo Dalmacije imalo bi je svim svojim silama potpomagati, jer je ovo jedina djevojačka škola u ovoj pokrajini, tim više, što je državna subvencija za uzdržavanje ove privatne ustanove veoma neznatna naprama ogromnim njezinim potrebama. Djevojke uopće, osobito one sa sela, imale bi svaka bez iznimke, barem za jednu godinu, pohadati ovu školu, da postignu potpunu izobrazbu za samostalno vođenje kućnoga gospodarstva, te da postanu uzor - domaćicama, pa se njihovi roditelji ili skrbnici upućuju, da se u pogledu primanja navrijeme, jer je broj ograničen, obrate na predstojništvo škole.

Gradske vijesti.

Ćirilo-Metodski dan. U četvrtak, prigodom blagdana slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda, sav grad bio je okićen zastavama i narodnim sagovima. U Stolnoj Bazilici sv. Jakova u 10 sati bila je svečana glagoljačka sv. Misa, koju je otpjevao župnik Mandaline vlč. don Jozo Krnić. Uvečer je mjesno Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u prostorijama „Badžane“ održalo prigodni dobro posjećeni sastanak. Sastanak je otvorio predsjednik Msgr. Mirić u kratkim potezima ocrtavši život i rad velikih slavenskih apostola. Zatim je vlč. don Krsto Stošić održao opširno i zanimivo predavanje o „Apostolatu sv. Ćirila i Metoda“. U njemu je naveo prave razloge raskola, povjest rada i nastojanja oko crkve, ujedinjenja, stanje katoličke crkve u slavenskim krajevima, napose u Rusiji i na Balkanu, napredak katoličkih misija u tim krajevima, kao i rastumačio svrhu, sastav i pravila apostolata, kojega je on povjerenikom u našem gradu, te ga najtoplije preporučio svima prisutnima. — I „Jug. Matica“ je uvečer u areni Hotel „Kosovo“ priredila zabavu uz sudjelovanje Sokolskog i Filharmoničkog društva.

Lična vijest. U subotu je stigao u naš grad i na prolasku se zaustavio dva dana predsjednik Hrvatske Pučke Stranke u Zagrebu g. Stjepan Barić.

Organizatorno-prosvjetni tečaj za svećenike održat će se 11. (srijeda) i 12. (četvrtak) ov. mj. u prostorijama „Badžane“ prema već navjerenom programu. Tečaj treba da

svećenstvu dađe novih poriva i uputa za naš prosvjetni rad u narodu. Važnost je dakle i korist njegova velika. Okružje H. K. N. S. stoga ponovno pozivlje svećenstvo čitave sjeverne Dalmacije, da ne žaleći truda ni žrtava u što većem broju pristupi na ovaj tečaj. Svi oni, koji kane doći, neka se odmah jave tajniku sveć. „Uzajamnosti“ vlč. don Krstu Stošiću i obavijeste ga, da li žele, da im se pobrigne za stan i hranu uz umjerene cijene.

Prijave za euharistički kongres. 10. ov. mj. ističe rok za prijavu kod mjesnog odbora za euharistički kongres u Zagrebu. Svi oni, koji žele prisustvovati tom velebnom kongresu, neka se stoga smjesta prijave tajništvu odbora, koji uređuje u Biskupskoj Kuriji. Ako bi se tko u zadnji čas sjetio, da putuje u Zagreb na kongres, neka putuje na svoju odgovornost i neka ne traži nikakvih pogodnosti.

Novo zasjedanje porote. Za treće redovito zasjedanje porotnoga suda, urečeno kod Okružnoga suda u Šibeniku na 7 kolozoa 1923., predsjedništvo višeg zemaljskog suda odredilo je predsjedateljem dra Stjepana Spalatina, a predsjedateljevim zamjenicima više zemaljske sudske savjetnike Iva Vrankovića i Stjepana Gelineo te zemaljske sudske savjetnike Špira Valles, Ratomira Katić, dra Kažimira Pasini, dra Matka Oršić i dra Antuna Buzolić.

Završetak obuke na srednjim školama. U četvrtak, 28. pr. mj., svečanom službom Božjom završena je školska godina na mjesnoj gimnaziji, realnoj gimnaziji i učiteljskoj školi. Iza službe Božje bile su dječicima podijeljene svjedožbe, pak su daci već otputovali svojim kućama na praznike. Mnogi su se od njih našli u velikoj neprilici radi štrajka pomoraca.

Ekskurzija čhsl. djece iz kraljevine SHS. u ČSR. Odbor brige za inostranu čhsl. djecu pri „Českom srcu“ u Pragu organizira ljetos ekskursiju čhsl. djece iz kralj. SHS. u ČSR. U ekskurziji mogu učestvovati samo zdrava djeca od 10.-14. godina. Imenovani odbor plaća putne troškove za djecu samo od čhsl. granice. Bliže informacije dobivaju se kod Čehoslovačkog konzulata u Splitu.

Useljavanje u Ameriku. Pošto mnogo svijeta hoće da se seli u sjevernu Ameriku i u tu svrhu ide čak u Zagreb i Beograd, da dobije preporuku američkog konzulata, to se sa strane vlasti upozorava narod, da mu je sav taj trud i trošak uzaludan. Do sada je Amerika dozvoljavala našoj Kraljevini 6.424 lica, koja se mogu kroz godinu dana u nju useliti, a sada

namjerava taj broj sniziti na 890 lica na godinu. Radi toga treba da narod bude oprezan i da ne nasjeda raznim agentima i posrednicima. Tim prije što je baš ovih dana napšena družba od više lica, koja se bavila falsifikovanjem iseljeničkih putnica, i koja je raznim obećanjima, a uz skupe pare, navela neke naše ljude, da putuju krivim putnicama, koji su poslije nastradali i morali su se povratiti pretrpjevši veliku štetu.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Mareud. Tambača*: Niko Lalica, Frana Trinajstić i Milan Panjkota po din. 20; Ivo Belamarić pk. Tome, Benka ud. Grimani i Paško Juras-Rora po din. 10. Da počasti uspomenu *Paola Mazzoleni*: Banca Dalmata di Sconto Din. 100. Da počasti uspomenu *Marije Vatauvak*: Ivo Belamarić pok. Tome din. 10. Da počasti uspomenu *Antuna Koludrovića*: Matko Milković din. 10. Da počaste uspomenu *Josipa Morovića*: Josip Ljubičić din. 25, dr. Ivo Perović din. 20; Luigi Battigelli i Stjepan Scotti po din. 10. Da počasti uspomenu *Zdravka Bajlo*: Ivan Marenzi din. 10. Da počasti uspomenu *Josipa Ivankovića*: Dr. Mirko Perković din. 10. Da počasti uspomenu *Franjke Duboković*: Dr. Kažimir Pasini din. 10. Da počaste uspomenu *Tome Kronja*: Joso Zenić i Mate Kronja po din. 10 te don Ante Radić din. 5. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

Priopćeno.*)

Anonimnom i žučljivom dopisniku šibenskog Radikala br. 97., po čigovom sam se pisanju ogriješio o vjeru u patriotizam, poručujem, neka podnese potpisanu tužbu na crkvenu i državnu vlast, gdje će iznijeti dokaze

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

svojih smionih i zastarjelih ekspektacijama. Tu ćemo se barem vidjeti lice na lice. Kao jaki argument neka dovede sobom savjesne i poštene referente kao svjedoke.

Glede Ćirilo-Metodskog dana moj je prijedlog bio jednoglasno primljen nemine contradicente. Ponosim se, što će mojim prijedlogom biti pomožene jadne sirote.

Što se tiče moga brata, on je na Perkoviću od 1/III 1918.: dakle prije dolaska Talijana. Za vrijeme talijanske okupacije nijesam nikada preokračio demarkacionu zonu. Jedini put, kad sam htio poći na Perković, bio sam interniran na Labinu *baš od Talijana* i povraćen preko granice. Ovo može svjedočiti vlč. Dn. H. Luger, a ovako je utvrđeno u zapisniku vojnog auditora prigodom poznatog zatvora u Kaštelima kobnog dana 23. rujna 1919.

Dakle do videnja pred kompetentnim forumom, gdje će se vidjeti, tko se džilituio i je li pogodio cilja! Hinc irae!

K. Novi k. T., 2. srpnja 1923.

Dn Ivan Vuletin
župnik

Primam u Banatu i Slavoniji

dobro uvedenog putnika za prodaju finog čajnog peciva uz dobru proviziju. Ponude pod „Provizija“ na *Aloma Company, anončno društvo s o. j., Ljubljana, Kongresni trg. 3.*

Prodaja posjeda:

Baštinići pok. Luigija Sisgoreo žele, da prodadu vas svoj posjed, i to u „Danilo Biranj (sitnica)“ u „Zatonu dolačke Srime“ i u „Zlarinske Srime“. Obratiti se Antunu Sisgoreo - Vojnovića br. 3, Split.

Jesam li podmirio pretplatu?

„NARODNA“ Mlinska i gospodarstvena industrija d. d., Zagreb

proizvada:

brašno svih vrsta i brojeva: pšenično, raženo ječmeno, kukuruzno, posije i stupani ječam.

Afilirani mlinovi: Zagreb, Osijek, Darda, Karlovac i Sirač.

Afilijacija: „Suprema“ Prva Hrvatska Tvornica Tjestenina d. d.

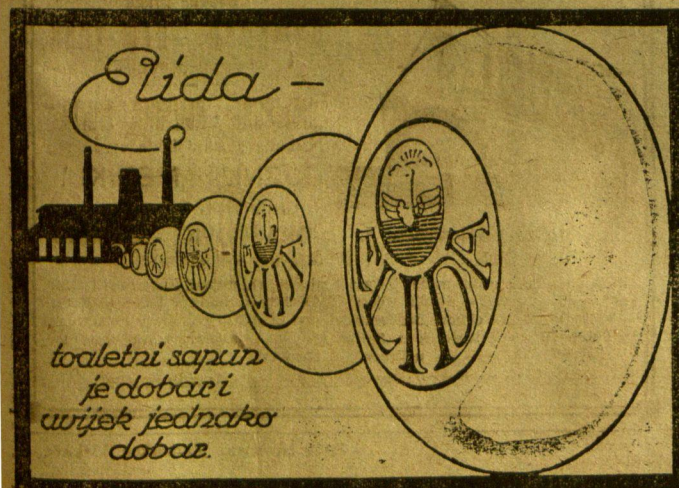
Osijek.

proizvada prvorazrednu tjesteninu: Makarone, fideline, rezance (tajadele), izrezanu tjesteninu (sublotte) i t. d.

preuzima narudžbe za izravnu dobavu iz mlinova i prodaje sa skladišta u Šibeniku.

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK.

Tida -
toaletni sapun
je dobar i
uvijek jednako
dobar.

Josip Neškudla i drug tvornica crkvenih paramenta i pribora JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svilu, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

Singer šivaći strojevi

Singer igala i doknadnih dijelova

Singer ulja konca, svile i t. d.

Vlastita mehanička radiona

Prodaja na otplatu

Singer šivaći strojevi Bourne & Co. New-York

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

BERSON

GUMENE PETE i GUMENE POTPLATE

jeftinije i trajnije su nego od kože!
Najbolja zaštita protiv vlage i smetli!

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda odlaže:

26.	juna	BILBAO
5.	jula	VIGO
12.	"	ANTONIO DELFINO
27.	"	ARGENTINA
31.	"	VILLAGARCIA
9.	avgusta	CAD NORTE
23.	"	ESPAÑA
24.	"	TUCUMAN
13.	septembra	GRIP POLONIO

iz HAMBURGA za Argentinu, Braziliju i Uruguay. Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.** Zastupstva: Beograd, Balkanska 49. Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bitolj, Bankarska 12.

POKUĆSTVO

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine

RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala).

sa stolarskom-tapetarskom radionom.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.

završuje svaku izradbu po oku. Mjesečnom poplatom Primaju se popravci.

PAPIRNICI GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima Zagreb

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15. Brzajavni naslov: „RATAR-SUŠAK“ (Osnovano po Hrv.-slav. Gospodarskom društvu k. s. z. Zagreb)

dobavlja sa svojih skladišta na Sušaku, Rijeci i Bakru najpovoljnije:

Modru galicu, Sumpor

umjetna gnojiva, gospodarske strojeve i potrepštine, sjemenje, žitarice, brašno, kolonijalnu robu, stočnu hranu itd.

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33.** kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzajavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada Glavna ulica 108. Podružnica Šibenik Brz. naslov *Gospobanka.* Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,

Maribor,

Sarajevo,

Sombor,

Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“ i „UNITED-AMERICAN LINES INC.“

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

J. G. Drašković, Zagreb

Oprema putnika u I. II. i III. razredu sa najmodernijim parobrodima. Izravna pruga **HAMBURG - NEW-YORK** bez prekrćavanja.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“ Najbolja i najudobnija veza za **JUŽNU AMERIKU.**

Glede uputa obratiti se na: **Iseljeničku poslovnicu J. G. DRAŠKOVIĆ - ZAGREB** Cesta „B“ br. 3. (kraj državnog kolodvora)

ili na podružnice: u Beogradu, Balkanska ulica 25; u Ljubljani, Kolodvorska ul. 26; te na podzastupstva: u Bitolju, Gjorđe J. Dimitrijević i Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187; u Velikom Bečkereku, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4, u Sušaku, Jovo Gj. Ivošević; u Splitu, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13; u Gružu, Ivo Lovričević

PUTNIKE PRATI NA PUTOVANJU OD ZAGREBA DRUŠTVENI NAMJEŠTENIK.